

סימן כח

אשה שהתרחצה בים האם נטהרה מאליה

ב"ה, מרחשוון תשנ"ז

אינה צריכה כוונה להטהר וכו' הוא ודאי דבר המצוי שבשעה שכבר עברו ימי טומאתה שהיה גליא כלפי שמיא רחצה בים ובאגמים שהם מעיינות ובנהרות ונטהרה וכו' ואז נתעברה מבעלה ונמצא שלא היתה נדה בשעה ששמשה עם בעלה ונתעברה עם בת זו וכו' עכ"ל וצריך לאמר שמירי בנתעברה בחודשים החמים שאז רגילות להתרחץ בים, והלא מן הסתם האם לא בדקה עצמה כלל ובמה יצאה מחזקת מעין פתוח והיאך כתב שהיא נטהרה.

ואמרת' לך שהחזקה קובעת את הדין אבל לא את המציאות ולדוגמה אשה ומי שהחזק כבנה אם באו זע"ז נהרגים בבית דין שהרי סוקלין ושורפין על החזקות ומכל מקום אפשר שבאמת אינו בנה וכלפי שמיא גליא ונפקא מינה לענין כרת. הוא הדין בדברי האגרות משה שכתב שהתרחצה בשעה שכבר עברו ימי טומאתה שהיה גליא כלפי שמיא עכ"ל כוונתו היא שאף על פי שמדינא החזקה כטמאה כיון שלא בדקה מכל מקום לשאת את בתה שאינו ענין איסור לא דאורייתא ולא דרבנן אלא הוא חשש סגולי בזה יש לנו לתלות שכלפי שמיא גליא שלא היתה האם נדה בשעה שנתעברה מאחר והיתה מתרחצת בים לעתים ובצרוף הטעם שאין בכת סימני בת הנדה עי"ש.

ועיין בגמרא שם דף ס"ח עמוד א', נדה שבדקה עצמה ביום השביעי שחרית ומצאה טמאה ובין השמשות לא הפרישה בטהרה ולאחר ימים בדקה ומצאה טמאה, רב אמר זכה ודאי ולוי אמר זכה ספק וכו' עכ"ל והלכה כרב ואם מצאה טמאה ולאחר ימים מצאה טהורה לכולי עלמא הוי ספק זכה כדעת לוי במתניתא וכן פסק הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה פרק ו' הלכה כ', והלא אם חזקת טמאה היא כראיה ודאית ליהוי זכה ודאי אלא בודאי אינה אלא ספק ראייה וליכא ספיקא כלפי שמיא. ובאמת חזקה זו אינה כשאוי חזקות שהרי עומדת להשתנות אטו לעולם תראה דם, ועוד עיין בסדרי טהרה שם אות כ"ג בד"ה עוד ראיתי שדן האם מדאורייתא אוליגן בתר רוב נשים שפוסקות מלראות ביום ה' או יום ו'

נשאלתי ממלומדת אחת אודות סתם פנויות שכתבתי [לעיל סימן ה] שכולן ספק זכות שאי אפשר שלא ראו פעם ג' ימים רצופים, והלא אין זה אלא לדעת הרמב"ם במנין ימי נדה וזכה מה שאין כן לרוב הפוסקים שאין זכה אלא כראתה לאחר ימי וסתה אינן בחזקת זכות ואם כן אם בנות אלו טבלו בין וסת לוסת הינן טהורות מדאורייתא, ואפילו אם התרחצו בים נטהרו מאליהן כי אינן צריכות כוונה לטבול כמו שנפסק ביורה דעה סימן קצ"ח סעיף מ"ה ועי"ש בסעיף מ"ו לענין בגדים רפויים.

ואמרת' לה שאין ראוי לקבוע הלכה נגד הרמב"ם כיון שאינה למעשה שהרי בנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחדל יושבות ו' נקיים, ועצם חומרה זו מובנת יותר לדעת הרמב"ם מאשר לחולקים עליו ועיין בערוך השלחן ביורה דעה סימן קפ"ג שהאריך להצדיק את שיטת הרמב"ם. ברם גם אם הן נדות ודאי ולא זכות, מכל מקום לא נטהרו פנויות אלה על ידי הטבילה כיון שלא הפסיקו בטהרה ולא בדקו עצמן כלל. דבר זה נלמד מן המשנה במסכת נדה דף ס"ח עמוד א', נדה שבדקה עצמה וכו' עכ"ל אבל אם לא בדקה היא בחזקת טמאה וכן פרש שם הרא"ש, וכן פרש"י בדף צ"ט עמוד א' בד"ה והכא דהפרשה בטהרה בעינן דמשהחזק מעין פתוח ליכא לאחזקי בטהרה עד שתבדוק ותמצא דפסק כדאמרינן במתני' דהפרשה בטהרה בענין עכ"ל ומשמע שהבדיקה היא מדאורייתא וכן כתב בשו"ת שב יעקב סימן ל"ו שצריכה הפסק טהרה מן התורה בלי פקפוק עכ"ל הובא בסדרי טהרה סימן קצ"ו אות ט"ו.

שוב הראה לי למדן אחד שבשו"ת אגרות משה חלק אבן העזר חלק ד' סימן י"ד לא כתב כן, שדן שם במי שרוצה להשתדך עם בתולה צנועה ויראת ה' אבל חושש שכיון שהזריה אינם שומרי תורה לכן היא בת הנדה והוי פגם. וכתב שכשלא ידוע ודאי שהיא בת הנדה יש לסמוך להקל דהא טבילת נדה

ק"כ הלכה א' שכל דבר שהוא בחזקת טומאה אינו יוצא מחזקתו אלא על ידי בדיקה עכ"ל, וזהו לדין מה שאין כן כלפי שמיא שפיר גליא שלא היתה עליה חציצה.

כל זה לענין בן הנדה, אבל הבא על הנערה בלא עת נדתה על סמך שהתרחצה בים בלי שהפסיקה בטהרה ובלי שעיינה בגופה מלבד שצפצף על תקנת חז"ל וחמור דינו יותר ממסכת שבת דף י"ג עמוד ב' עיי"ש גם עבר על ספק איסור כרת דאורייתא, ומצוה לפרסם.

יהודה הרצל הנקין

לתחילת ראייתו או בתר רוב וסתות של אותה אשה גופא ושרק מדרבנן מחזיקים אותה כטמאה אם לא בדקה, ומיהו משמעות הפוסקים היא שמוחזקת כן מן התורה.

וכן מה שמן התורה צריכה לעיין בגופה קודם הטבילה שכן דרשו במסכת בבא קמא אף פ"ב עמוד ב' ונפסק ביורה דעה סימן קצ"ט סעיף ח' ואילו האשה הנ"ל שהיתה מתרחצת בים מן הסתם לא עיינה קודם בכל גופה והיאך עלתה לה הטבילה, יש לתרץ באותה דרך שהרי אמרו בגמרא דאורייתא לעיוני דילמא מיקטר אי נמי מאיס מידי משום חציצה עכ"ל שהעיון הוא משום חשש חציצה וכמו שכתב בחכמת אדם כלל

סימן כט

חילוקי מנהגים בין אשה לבעלה

ב"ה, ד' מנחם אב תשנ"ג
לרב אחד

וחבר אחד הראה לי שהגרע"י שליט"א כתב אחרת בחוברת אור תורה אייר תשנ"א, וז"ל מנהגים שעל הבעל לנהוג בהכרח בהתאם למסורת אבותיו כגון הספרדים שקבלו הוראות מרן ואינם רשאים להקל נגד דעתו גם ע"י התרה, על האשה אשכנזיה ללכת אחרי בעלה ואפילו להקל תנהוג כמנהג בעלה ע' מה שכתבתי ביביע אומר (חלק ה' סימן ל"ז). אבל חומרות שנהג הבעל על עצמו שאם ירצה יכול לבטלן על ידי התרה, אין שום הכרח שהאשה תנהוג כמוהו ואין יכול לכוף עליה חומרא שאין ברצונה לקבלה כשיש לה על מה לסמוך. ולכן אם ברצונה להמשיך להשתמש בחלב תנובה יכולה לעשות כן, והבעל אם רוצה יחמיר על עצמו. אבל לא כל כמיניה לכופה שגם היא תחמיר ולא תכניס לביתם מוצרי תנובה. והוא הדין פרות שביעית, אם היא סומכת על היתר המכירה כיון שהרבה גאוני עולם סבירא להו להקל יכולה גם היא להמשיך להקל, וכן אין לכופה לקבל עליה חומרא שלא להשתמש אלא במוצרים שיש עליהם השגחה מכד"ץ. ואם אין הבעל יכול להמשיך בחומרותיו כשהאשה אינה רוצה לקבל יעשה התרה על שלא אמר "בלי נדר" ויקל גם הוא, שגדול השלום של הבית עכ"ל. הרי שחילק בין מנהגי כלל העדות כמו

אכתוב מה שאמרתי לו לע"ד בשאלתו האם אשה צריכה לנהוג כמנהגי בעלה. באחרונים כתבו שכיון שהיא נכנסה לרשות בעלה דומה להלכה במקום למקום ואין דעתה לחזור שונהגת כמנהגי המקום שהלכה לשם וכמו שציין כבודו לשו"ת אגרות משה חלק אורח חיים חלק א' סימן קנ"ח וביע אומר חלק ה' סימן ל"ז. ובשו"ת יביע אומר העתיק משו"ת תשב"ץ חלק ג' סימן קע"ט, וז"ל במקומות שיש קהילות חלוקות בתקנותיהם שהם כמו שני בתי דינים בעיר אחת וכו' ונשא איש מאנשי קהלה אחת אשה מאנשי קהלה אחרת, אין ספק שהאשה היא נכללת עם בעלה בכל חיובו דאשתו כגופו בכל הדברים ונפטרת מקהילת בית אביה ודבר זה מלתא דפשיטא היא ואין בו ספק שלא יהיו שנים מסובין על שולחן אחד חלוקין בעסותיהן האסור לזה מותר לזה אם (כצ"ל) היו הקהילות מורדות זו מזו מחמת איזו תקנ' ביניהם עכ"ל. הרי שנמצאו ג' טעמים שאשה תנהג כבעלה, משום שהיא כהולכת ממקום למקום ומשום אשתו כגופו ומשום המחלוקת.